

SOITINTA EI HELPOLLA HYLÄTÄ

Jouni Nieminen

Ammatin vaihtaminen kesken työuran ei ole nykyisin kovinkaan harvinaista. Jollakin koulutuksella se käy helpommin kuin jollakin toisella. Ovatko muusikot erityisen lojaaleja työnantajilleen ja yleisölleen?

Opettajien Ammattijärjestön, OAJ:n tuoreen selvityksen mukaan joka viides opettaja jättää työnsä muutama vuosi valmistumisensa jälkeen. Pääkaupunkiseudulla suhdeluku on vielä hälyttävämpi. Ensisijaisena syynä pidetään tyytymättömyyttä palkkatasoon, joka on "vaatimaton koulutukseen ja työn vastuullisuuteen nähden". Kato on luonnollisesti suurin niissä opettajaryhmissä, joissa koulutus tarjoaa useampia uravaihtoehtoja. Esimerkiksi joka neljäs pääkaupunkiseudun matematiikan opettajista on vaihtanut ammattia parin vuoden kuluessa valmistumisestaan. Opettajia vastaanottavia aloja ovat muun muassa järjestökenttä, liike-elämä ja media-ala.

Työvoiman liikkuvuuden varmistaminen on yksi työmarkkinoiden perusmankkoja tällä hetkellä. Liikkuvuudella tarkoitetaan sekä maantieteellistä että alalta toiselle tapahtuvaa muuttoliikeyttä. Tällä pyritään muun muassa varautumaan elinkeinorakenteen muutoksiin sekä helpottamaan kohtaanto-ongelmaa aikana, jolloin on työttömiä työhaluisia ja työvoimapulaa. Juhlapuheiden mukaan liikkuvuus ammatista toiseen on toivottava asia, koska se lisää markkinatalouden dynaamisuutta. Toisaalta se voi viestiä koulutuksen ja työmarkkinoiden yhteensovituksen ongelmista.

Täsmäkoulutusta

Kun tulevaa ammattia aletaan vakavasti miettiä parikymppisinä, on orkesterimuusikon urapolku jo useimmilta sulkeutunut. Muusikon ammattiopintoihin hakeminen ja pääseminen vaatii enemmän pohjakoulutusta ja omaa suuntautuneisuutta kuin kenties minkään muun alan. Siitä eteenpäinkin ura vaatii

vastaavaa varmuutta omasta suunnasta. Muusikon koulutus on tiettyyn tehtävään tähtävää täsmäkoulutusta, jolloin ammatinvalinnan vaihtoehdot ovat varsin vähissä.

Vastaavaa määrätietoisuutta löytyy muidenkin alojen opiskelijoilta. Esimerkiksi hoitoammatteihin koulutautuneet työllistyvät melkoisella varmuudella omalle alalleen, joskin ammattinimikkeiden kirjo on jonkin verran laajempi. Koulutushaitarin toisesta päästä löytyy muutamia tutkintoja, joiden opiskelijat ovat onnellisen tietämättömiä tulevasta toimialastaan. Esimerkiksi juristille tai ekonomille löytyy työpaikkoja useimmilla inhimillisen elämän sektoreilla.

Korkeakoulutuksenkin saanut muusikko hakee todennäköisimmin vain oman koulutus-alansa töitä. Jos muusikolla tulee työelämässään eteen kriisi, joka edellyttää ammatinvaihtoa, uusi ammatti vaatii useimmiten uuden koulutuksen. Siviilielämässä hankittu osaaminen ja kokemus muulta alalta voi tulla olennaisesti työhaussa, eikä mikään tutkinto toisaalta

koskaan heikennä työllistymismahdollisuuksia.

Ammattilaisuuden asteet

Musiikki on edelleen yksi nuorison suosituimpia harrastuksia. Myös ammattiuuralle tähyäviä on paljon sekä klassisen että rytmimusiikin puolella. Jos ja kun oikea ammattilaisuus on saavutettu, ei alaa helposti vaihdeta. Tästä kertoo muun muassa Muusikko-lehden viime kesänä tekemä selvitys orkesterissa vapautuneista työpaikoista vuonna 2005. Koko orkesterikentällä oli tuon vuoden aikana avoinna noin 40 vakituista paikkaa, mikä tarkoitti noin neljää prosenttia alan työpaikoista. Kun luvuista siivotaan muutamat uudet vakanssit, eläkkeelle jääneet ja kiertä orkesterista toiseen, voidaan arvioida että muulle alalle siirtyi noin prosentti työvoimasta. Tästäkin joukosta moni varmasti lähti joko musiikin opetuksen tai hallinnon tehtäviin.

Rytmimusiikin puolella soitattajien ammattilaisuuden aste vaihtelee nollassa ja sadan prosentin välillä. Pienen täysam-

mattilaisjoukon lisäksi on suuri joukko alalle pyrkiviä ja sieltä poistuvia. Freelancer saattaa odottaa pitkään oman työmarkkinalokeronsa löytymistä tehden ohessa muuta työtä. Samoin on alalta poistumisen laita, joskin luopumisprosessi voi olla sisäntuloa huomattavasti pidempi. Pientä osviittaa tästä antaa silmäys kaikkien aikojen Tangomarkkinavoittajien keikkalentereihin. Vaikka musiikki ei tarjoa kaikille heistä enää täystyöllisyyttä, ei monikaan ole poistunut alalta kokonaan, vaan keikkaa tehdään tarpeen ja tilauksen mukaan. Edes eläkkeelle siirtyminen ei aina lopeta muusikon uraa. Tämä on hyvin harvinaista muilla aloilla, mutta tavallista taiteilija-ammateissa.

Muusikkoja voidaan hyvällä syyllä pitää lojaaleina työntekijöinä, jotka eivät ole helposti kärkkymässä aidan toiselle puolelle. Asiaa saattaa selittää pitkä valmistautuminen omalle uralle, joka on usein alkanut jo lapsena. Työnantajan kannalta työntekijän sitoutuminen omaan ammattiinsa on positiivinen seikka, jota ainakin opetusallalla osattaneen arvostaa. ■